

**ОСОБЛИВОСТІ НОРМАТИВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ОБЛІКУ ТА ВІДОБРАЖЕННЯ
У ЗВІТНОСТІ ВИТРАТ ВИРОБНИЦТВА**

Теоретичні аспекти обліку витрат виробництва продукції визначаються сукупністю нормативних актів, які визначають зміст, завдання та принципи побудови облікової системи витрат. Нормативні документи формують методологічну основу класифікації витрат та механізмів їх відображення в бухгалтерському та податковому обліку, тоді як наукові підходи акцентують увагу на розумінні природи витрат, їх структури, як результату використання ресурсів для досягнення виробничих або комерційних цілей.

Варто визначити та порівняти основні підходи до визнання, визначення витрат, особливості їх обліку та відображення у звітності за національними та міжнародними стандартами. Так, гідно з НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»[2], витрати визначаються як зменшення економічних вигод у формі вибуття активів або виникнення зобов'язань, що призводить до зменшення власного капіталу (за винятком його зменшення за рахунок вилучення або розподілу власниками). Таке саме визначення закріплено і в Концептуальній основі фінансової звітності [4], а також у МСБО 1 «Подання фінансової звітності»[5]. МСФЗ наголошують, що витрати визнаються у звітності, коли вони виникають, а не тоді, коли відбувається рух грошових коштів. Основним національним нормативним документом, що регламентує умови визнання, визначення та класифікацію витрат є П(С)БО 16 «Витрати» [1], яким також встановлено перелік витрат, що включаються до собівартості продукції, їх розподіл тощо. В свою чергу, аналогічний підхід визначено і міжнародними стандартами обліку, зокрема МСБО 1 вимагає, щоб витрати визнавались у звіті про фінансові результати на основі принципу відповідності доходам (matching principle), тобто тоді, коли вони «призвели» до отримання відповідного доходу. Проте ПСБО 16 та МСБО 1 містять різні підходи до класифікації витрат, а саме МСБО 1 передбачає дві моделі подання витрат за природою витрат (зарплата, амортизація, матеріали ін) та за функцією витрат (собівартість реалізованої продукції, адміністративні витрати тощо), в той час як ПСБО 16 поділяє витрати на операційні, фінансові, інші витрати звичайної діяльності, а також надзвичайні витрати, які скасовані в МСФЗ. Щодо питання визначення собівартості продукції - П(С)БО 9 «Запаси» [3] та П(С)БО 16 «Витрати»[1] містять аналогічні положення, що і МСБО 2 «Запаси»[5]: до собівартості включаються прямі витрати на придбання або виробництво та змінні і фіксовані виробничі накладні витрати, розподілені на одиницю продукції. Проте, варто зауважити, що МСБО 2 «Запаси» містить додаткові вимоги до обліку витрат виробництва продукції – згідно основних аспектів міжнародного стандарту забороняється включати до витрат виробництва витрати на зберігання (окрім технологічно обґрунтованих), адміністративні та витрати на збут.

Отже, національні та міжнародні стандарти загалом містять однакові підходи до визнання витрат: за принципом нарахування, відповідності доходам і достовірності оцінки. Проте, МСФЗ є гнучкішими у підходах, орієнтуються на економічну сутність операцій, тоді як П(С)БО – більш формалізовані, часто зорієнтовані на податковий облік. Також, у МСФЗ основний акцент зосереджено на деталізації розкриття інформації у фінансовій звітності, МСБО 2 більш чітко регламентує розподіл фіксованих і змінних накладних витрат, чого нема в П(С)БО 9

Список літератури

1. **Витрати: Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку №16** від 31.12.99 № 318, із змінами та доповненнями [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#n17>
2. **Загальні вимоги до фінансової звітності: Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку №1** від 07.02.2013 № 73, із змінами та доповненнями [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#n17>
3. **Запаси: Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку №9** від 20.10.99 № 246, із змінами та доповненнями [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99#Text>
4. **Концептуальна основа фінансової звітності** від 01.09.2010 № 929-009, із змінами та доповненнями [Електронний ресурс]. — Режим доступу : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_009#Text.
5. **Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку та фінансової звітності** [Електронний ресурс]. — Режим доступу : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_010#Text